

Plats och tid

Swedenborg, Egnellska huset kl. 13:00 - 16:00

Närvarande:

Mats Dahlström
Kjell Persson
Agneta Ångsås
Cecilia Berg
Peter Helin
Jonathan Block
Ylva Renström
Anna Perols
Ulrika G Lindberg
Eva Dahlander
Klas Sjören
Kajsa Henriksson
Annika Ståhlberg
Amel Mujic
Pia Larshans Bodare
Pernilla Nylander
Cecilia Zandieh Salin
Carina Andersson
Anders Björnberg
Erika Logren
Petra Palmestål
Laila Edholm
Klas Sjören
Kjell Evert Persson
Amel Mujic AIK
Eva Grönlund
Christina Haggren
Anna Klara Levin
Anki Karlström
Agneta Ångsås
Anna Perols (ersätter Margaretha Åslund)

Frånvarande:

Margaretha Åslund
Dan Nygren
Susanne Norberg
Maria Jonsson

Justeringsdag 2016-04-11

Underskrifter

Ordförande
Mats Dahlström

Sekreterare
Cecilia Berg

§ 1 Sammanträdet öppnas

Ordförande Mats Dahlström hälsar alla välkomna till årets första möte och förklarar mötet öppnat. Dagordningen godkänns, inga övriga frågor anmäls.

Tema för dagens möte är barn och ungas uppväxtvillkor.

Målet med dagen är att utifrån temats inriktningsmål och nulägesanalys identifiera de tre viktigaste frågorna att prioritera och samverka kring i verksamhetsplanarbetet 2017 och om möjligt komma fram till förslag på resultatmål.

§ 2

Nulägesbeskrivning

Cecilia Berg presenterar dagens arbetsätt samt ger en nulägesanalys av barn och ungas uppväxtvillkor i Falun. I folkhälsoprogrammet utvärderas barn och ungas uppväxtvillkor genom **sex indikatorer**:

- **Andel invånare i ekonomiskt utsatta familjer.** *(Idag lever ett av tio barn i Falun i ekonomiskt utsatta familjer, en relativt stabil utveckling under de senaste fem åren. Flyktingkrisen kan komma att påverka statistiken framöver.)*
- **Elever som uppnått kunskapskraven i respektive årskurs**
 - Årskurs 3 som uppnått kunskapskrav i alla ämnen. *(Anmärkningsvärd låg andel barn i Falun uppnår kunskapskraven i årskurs 3, endast 65 % har klarat kunskapskraven i alla delproven. Vid en djupare analys visar det sig att det är i matematik som Falun avviker. Främst är det delprovet F, mätning, massa och skriftliga mätmetoder. Det finns därmed en tydlig potential att lyfta resultatet om rätt åtgärder sätts in.)*
 - Årskurs 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen. *(Majoriteten av eleverna i åk 6 har uppnått kunskapskraven i alla ämnen, hela 95 % klarar kraven. Falun ligger högre än medelvärdet för kommunerna i riket.)*
 - Årskurs 9 i kommunala skolor som uppnått kunskapskraven i alla ämnen som eleverna ska ha läst *(Färre elever går ut grundskolan med godkända betyg i alla ämnen. Endast 76 % av eleverna i åk 9 får godkända betyg i alla ämnen. Resultaten mellan skolenheter varierar vilket tyder på att skolan behöver arbeta för större likvärdighet.)* Elever i årskurs 9 som är behöriga till ett yrkesprogram. *(Färre elever går ut grundskolan med behörighet till ett yrkesprogram. En kraftigt negativ trend sedan 2011, denna har inte börjat plana ut. Strax under 87 % av eleverna som går ut åk. nio har behörighet till ett yrkesprogram.)*
- **Elevers syn på skola och undervisning i respektive årskurs.**
 - Årskurs 5. *(Majoriteten av eleverna är positiva till skolan och*

Sammanträdesdatum
2016-02-26

undervisningen. 91 % ger sammanvägt ett positivt resultat. Falun ligger strax över rikssnittet och trenden är positiv

- Årskurs 8. (Majoriteten av eleverna är positiva till skolan och - undervisningen. 84 % ger sammanvägt ett positivt resultat. Falun ligger över rikssnittet och trenden är positiv

- **Trygg i skolan.**

- Årskurs 5. (97 % av eleverna känner sig trygga i skolan)
- Årskurs 8. (97 % av eleverna känner sig trygga i skolan)

- **Barn och ungas psykiska hälsa.**

- Här finns enbart nationell statistik att tillgå. Vissa frågorna ställs även i "Luppen" (se § 3), som ger möjlighet till vissa jämförelser. Målgrupperna är barn och unga i åldern 11, 13 och 15 år. Indikatorn mäter sömnsvärigheter, irritation, nedstämdhet och nervositet, vilka är bestämningsfaktorer för psykisk hälsa i Folkhälsomyndighetens nationella enkät.
- Sömnsvärigheter: Andelen unga med sömnproblem varje vecka har aldrig varit högre både bland tjejer och killar. Extra alarmerande är det bland unga tjejer i åldern 13 och 15 där 40 % anger att de har sömnsvärigheter varje vecka.
- Irritation: Andelen unga tjejer som känner irritation varje vecka fortsätter att öka bland 15-åringarna.
- Nedstämdhet: Andelen tjejer som känner sig nedstämda varje vecka ökar bland 13-åriga tjejer och ligger även högt bland 15-åriga tjejer.
- Nervositet: Andelen unga tjejer som känner nervositet varje vecka ökar bland tjejer i åldern 13 och 15 år.

Sammanfattningsvis, barn och ungas psykiska ohälsa ökar kraftigt bland unga tjejer. Alarmerande många tjejer (40 %) upplever mer än tre psykiska besvär varje vecka. En tänkbar förklaring kan vara att skolstressen har ökat bland trettonåringarna som tillhör den första årskullen inom den reformerade grundskolan med tidigare nationella prov och betyg från årskurs 6. "Luppen" bekräftar att andelen unga som mår dåligt ökar, framförallt ses en ökning bland unga tjejer.

- **Mobbing:** Andelen elever i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet som svarat ja på frågan: Har du blivit mobbad eller utfryst det senaste halvåret? En relativt hög andel unga har blivit mobbade, utfrysta eller trakasserade de senaste sex månaderna. Bland tjejer i grundskolan ökar andelen nationellt från 2011-2014. Inga signifikanta skillnader kan ses mellan Falun och riket i övrigt.

Suicidfrågan berördes kort:

Nationella centrum för suicidforskning och prevention av psykisk ohälsa (NASP) vid Karolinska institutet försöker förstå de bakomliggande

faktorerna till varför unga mår allt sämre. Det finns ingen enkel förklaring, en mängd faktorer spelar in. Bland annat lyfter de fram att samhällsfaktorerna för dagens unga har förändrats mycket. Känslor av ångest, oro och ängslan har blivit tredubbelt vanligt bland unga de senaste 20 åren. Skolan har ett mycket stort ansvar att identifiera och slussa vidare elever som mår dåligt till vården. Självmoder bland unga minska inte och är den vanligaste dödsorsaken bland unga män och den näst vanliga bland unga kvinnor. Falun har ännu inte tagit fram delprogram för suicidprevention till det gemensamma handlingsprogrammet, Trygghet och säkerhet i Borlänge, Falun, Säter och Gagnef 2015-2018.

Klas Sjören presenterar projektet Faluluppen 2015. Luppen står för Lokal Uppföljning av Ungdomspolitik. Den innehåller en mängd frågor med syfte att skapa information om ungas levnadsvillkor. Projektet genomfördes under slutet av år 2015 och omfattade ungdomar i årskurs 8 och årskurs 2 på gymnasiet. Svarefrekvensen var närmare 100 %.

Klas presenterar ett urval av frågor från Luppen inom följande områden:

- **Delaktighet/demokrati:** Strax över hälften av de tillfrågade uppger att de vill vara med och påverka frågor som rör kommunen. De yngre tjejerna är mer intresserade att påverka än övriga målgrupper. Majoriteten känner inte till vilka möjligheter som finns för att föra fram sina åsikter till de som bestämmer (54 %). Enbart 15 % anser att de har stora/ganska stora möjligheter att påverka. *Hur stor är motsvarande siffra i den vuxna befolkningen?*

- **Trygghet/säkerhet:** Frågor ställs gällande tryggheten i det egna bostadsområdet, på stan, i hemmet. Mobbing i skolan samt förtroende för vuxna i allmänhet. När det gäller trygghet känner sig killar i allmänhet tryggare än tjejer på samtliga platser. Otryggheten bland tjejer är framförallt större i stan/centrum. Förtroendet för vuxna i allmänhet är högre bland killar än tjejer. Ca 10 % i högstadiet uppger att mobbing förekommer på skolan, ytterligare 25 % säger att det stämmer till viss del. Ca 4 % på gymnasiet uppger att mobbing förekommer på skolan, ytterligare 19 % säger att det stämmer till viss del.

- **Fysik- och psykisk(o)hälsa:** Luppen bekräftar den nationella bilden av att den psykiska ohälsan ökar bland unga, framförallt tjejer.

- **Framtidstro:** I årskurs 8 har 94 % angett att de ser positivt på sin framtid. För gymnasiet är motsvarande siffra 89 %.

Sammanträdesdatum
2016-02-26

§ 3

Korta verklighetsbeskrivningar av nuläget – fokus på ungas (o)hälsa

Pia Larshans Bodare, presenterar arbetsmarknadsenhetens verksamhet med fokus på ungdomsslussen och coachteamet. Ungdomsslussen omfattar en rad olika verksamheter som riktar sig till dem som är arbetslösa och mellan 15 och 24 år. Verksamheten inom Ungdomsslussen bygger på att du ska påbörja ett förändringsarbete för att utveckla dig själv som person. Målet är sedan att komma ut på praktik, utbildning eller arbete. Coachteamet arbetar med personer i åldern 16-65 år som idag står längst från arbetsmarknaden.

Utmaningar som Pia lyfter fram är gapet mellan arbetsmarkandens behov och målgruppens kompetens, droger och psykisk ohälsa i målgruppen, samverkan mellan relevanta parter. Vi behöver bli bättre på att mäta förflyttning mot arbetsmarknaden från utanförskap till arbete, studier eller annan anpassad insats som tar dessa individer närmare arbete eller studier.

Amel Mujic (AIK) informerar om kommunens integrationsarbete. Han lyfter bland annat fram ett projekt att utveckla föräldrautbildning med syfte att bättre kunna hantera och förstå sina barns upplevelse av att komma till en ny miljö/nytt land.

Carina Andersson presenterar Socialförvaltningens Dialogverksamhet. Dialogen har en mycket bred och omfattande verksamhet. I insatskatalog finns 22 olika insatser listade, exempelvis finns olika familjebehandlingar, anknytning och samspelsbehandling, humör och beteendekontroll, drogavvänjning, stöd till unga brottsutsatta. Just nu finns 150 pågående ärenden i verksamheten.

Kajsa Henriksson, elevhälsan. Bekräftar nulägesanalysen om en ökande ohälsa bland barn och unga. Mot bakgrund av den ökande psykiska ohälsan ser Kajsa ett behov av att förstärka elevhälsan med fler skolkuratorer.

I dagsläget finns ett stort antal "hemmasittare" elever som uteblir från undervisningen. Det handlar ofta om barn med neuropsykiatriskafunktionshinder. Idag uppmärksammas dessa barn tidigare eftersom de ofta har svårare att hantera "förändringar". Ämnesfokus och ett större antal lärare och flera lokalbyten i tidigare ålder kan vara en påverkande faktor. Skolan har ett ansvar att se till att alla barn klarar skolan varför samverkan mellan skola och andra instanser så som ungdomspsykiatri och habilitering blir allt viktigare för att hjälpa dessa barn.

Kajsa nämner en grupp som kallas BULK, Barn och Unga Landsting och Kommun, gruppen består av chefer på verksamhetsnivå från fler olika grupper exempelvis Skola, AIK, Soc, BUP, Hab. Samverkan är viktig att

Sammanträdesdatum
2016-02-26

utveckla för att nå bra gemensamma resultat.

Det har nyligen tagits ett initiativ till att finansiera en samordnare till förbättrad samordning mellan olika aktörer för bland annat hjälpa dessa barn. Tanken är att exempelvis en rektor ska kunna lyfta en frågeställning kring en elev mot ett konsultationsteam bestående av kompetenser från relevanta aktörer. Finansieringen är i dagsläget under utredning, aktörer som är vidtalade är Landstinget (BUP), Soc, skola och Finsam.

Ulrika G Lindberg, BRÅ/ANDT samordnare (Brottsförebyggande rådet, Alkohol, narkotika, doping och tobak) presenterar det brotts- och ANDT-förebyggandet arbetet i Falun. I brottsförebyggande rådet arbetar man med utgångspunkt från brottsstatistik, enkäter och dialog med verksamheter och medborgare i Falun. **Ulrika lyfter vikten av god samverkan mellan flera aktörer för att fånga upp barn och unga i riskzonen för missbruk och kriminalitet.** Polis, landsting och flera av Falu kommuns förvaltningar är viktiga samarbetspartners. Ulrika presenterar en mängd pågående samverkansprojekt så som Uppmärksamhetsveckan "Ingen får veta", Narkotikaförebyggande projektet, Våldsbejakande extremism, Vändkorset-samverkan, Blåljusdagar, Grannsamverkan, Trygghetsvandringa, Dopingsamverkan, Unga på internet/sociala medier utbildning för föräldraar och skolpersonal, Tänk om kampanjen (med syfte att minska alkoholkonsumtion och langning)

Statistiken för Falun visar att antalet anmälda brott under 2010-2014 är fortsatt låga. Under andra hälften av 2014 kan en ökning av bostadsinbrott noteras. Ett beslut togs att verka för att öka antalet områden som ingår i Grannsamverkan. **När det gäller brott som polisen måste arbeta aktivt för att upptäcka ex. narkotikabrott erkänner polisen att de tyvärr inte haft tillräckliga resurser för att arbeta så offensivt som de önskat.** Ett av de största beslagen av amfetamin i Dalarna gjordes i Falun i november 2015 då tre falubor greps. Polisens ungdomsgrupp i Falun har under 2015 bestått av en person, varför någon uppsökande eller förebyggande verksamhet inte kunnat bedrivas.

Ulrika lyfter särskilt fram att Lupp-mätningen i Falun visar att narkotikaanvändningen bland unga i gymnasiet ökar. På frågan "Har du någon gång använt narkotika" svarar 14,3 % av gymnasisterna i Falun ja (År 2014 var andelen 10,8 %). Vidgar vi urvalet till alla Luppkommuner svarar 11 % att de har provat narkotika. Andelen gymnasister som provat narkotika i Falun är därmed högre än snitt Luppkommunen (48 st.). Som jämförelse svarar 9.2 % i Borlänge att de har provat narkotika (skillnaden är statistiskt säkerställd).

Sammanträdesdatum
2016-02-26

Anki Karlström, sektionschef ungdomssektionen, Kultur och fritid presenterar tillsammans med två medarbetare sin verksamhet. De medverkar i en mängd samverkansprojekt kring unga i Falun. Exempelvis Blåljusprojektet, Vändkorsarrangemanget, Demokratiprojektet, olika typer av lov- och lägerverksamhet.

§ 4 Workshop med syfte att göra en reflektions- och prioriteringsövning med syfte att prioritera de tre viktigaste frågorna att prioritera och samverka kring- utgår på grund av tidsbrist

§ 5 Reflektion

Vid en snabb reflektion runt bordet ombeds deltagarna att kort sammanfatta de viktigaste frågorna. Här kan vi konstatera att temat barn och ungas uppväxtvillkor engagerar och spänner över ett brett område.

Ohälsa bland unga:

Hemmasittare, ungdomar i riskbeteende (droger, självskadebeteende/själv mord), psykisk ohälsa bland tjejer och tjejers otrygghet lyfts fram som viktiga frågor tillsammans med en brist på kuratorer och förstärkning av uppsökande elevhälsa. Hjälpska ska finnas nära och enkelt.

Samverkan:

Vikten av samverkan är ett ord som återkommer. Systematiskt samverkansarbete efterfrågas, flera reflekterar: Gör vi rätt saker? Vem gör vad? Hur följer vi upp? Politikens roll? Vad ska vi göra för att få verkstad?

Informationsspridning:

Många bra aktiviteter har presenterats idag, vi gör väldigt mycket. Tydlig information om aktiviteter och bättre informationsspridning efterfrågas internt och externt.

Droger:

Drogförebyggande arbete behöver prioriteras utifrån den statistik som presenterats.

Delaktighet och inflytande:

Ungdomsdemokratifrågan lyfts fram.

§ 6 Avslutning

Nästa möte i form av ett gemensamt möte för samtliga hållbarhetsråden, kommer att hållas tisdagen den 22 mars kl. 09:00-15:00.

Tema: Hållbara Upphandlingar

